

34 . Jac | Comuna: Creaca | Județ: Sălaj | Punct: Pomet | Anul: 2011

Anul: 2011

Cod RAN: 140734.02

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie

Tipuri sit: tip neprecizat, structură de cult/religioasă

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Sorin Ilie Cociș, Manuel Fiedler, Vlad Andrei Lăzărescu, Silvia Mustață, Coriolan Horațiu Oprean, Horea Dionisiu Pop, Veit Stürmer, Dumitru Gheorghe Tamba

Instituții: Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Humboldt Universität zu Berlin, Winckelmann Institut, Germany, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Universitatea "Babeș - Bolyai", Cluj-Napoca, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău, Humboldt Universität zu Berlin, Winckelmann Institut, Germany, Muzeul Județean de Istorie și Artă, Zalău

Raport

Castrul roman:

Praetentura dextra (clădirea B6 și zona limitrofă)

Principalul obiectiv al cercetărilor din anul 2011 a constat în stabilirea dimensiunilor clădirii B6, identificată și cercetată parțial în săpăturile din anul precedent, precum și relația dintre această construcție și sistemul de fortificație al castrului. Reperul principal pentru amplasarea suprafețelor cercetate s-a bazat pe rezultatele prospecțiunilor geofizice realizate anterior.

Cel de-al doilea obiectiv al campaniei arheologice a fost reprezentat de continuarea prospecțiunilor geofizice în retentura castrului, o zonă total necunoscută până în prezent.

În vederea atingerii obiectivelor amintite au fost săpate următoarele suprafețe: A2/B6 (13 x 2 m), A3/B6 (4 x 4 m) și A4 (11 x 10 m). Principalul rezultat al cercetărilor a fost descoperirea și dezvelirea unui bastion de curtină (necunoscut până acum) situat pe latura de nord, între porta praetoria și colțul de nord-est („Bisericuță”). Zidurile bastionului erau vizibile cu ușurință pe rezultatul prospecțiunii geofizice. Urmărind identificarea colțului nord-estic al clădirii B6, ce părea că se vede în prospecțiune, am constatat în suprafața A3/B6 că în realitate era vorba despre structuri geologice care au generat anomalii magnetice. În schimb, colțul clădirii a fost găsit în spatele bastionului de curtină, lungimea construcției dovedindu-se a fi cu mult mai mică decât se estimase anterior. Revenind la suprafața A3/B6, în momentul de față se pare că în vederea fortificării, a fost utilizat relieful accidentat din zonă, recurgându-se la sumare amenajări ale acestuia.

O structură încă greu de interpretat este un zid de piatră fără o temelie adâncă care din punct de vedere stratigrafic, pare a fi din ultimele etape de funcționare a castrului, situat în spatele bastionului de curtină.

Principalul element nou rezultat din campania 2011 a fost identificarea celor două colțuri opuse ale clădirii B6. Pornind de la aceste considerente, putem afirma că aceasta avea o lungime de aproximativ 25 m și o lățime de aproximativ 10 m. Vechile cercetări din zonă (secțiunea S71) au generat o încercare de reconstituire a dispunerii clădirilor în această parte a castrului conform căreia lungimea clădirii B6 ar fi fost de 50 m. De altfel, și pe prospecțiunile geomagnetice este vizibil un drum a cărui poziție confirmă rezultatele săpăturilor noastre, sugerând existența a două șiruri paralele compuse din clădiri având dimensiunile de 25 x 10 m. Poziționarea clădirii B6 în cadrul planului general nou formulat al zonei, confirmă observațiile noastre stratigrafice anterioare, construcția nefiind atât de târzie cum se preconizase anterior.

Ca urmare a constatării unor deficiențe ale reconstituirii planului castrului, s-a impus o reconsiderare generală a tuturor informațiilor cunoscute din zonă, un prim pas în acest sens fiind realizarea unui nou plan al castrului și a întregului sit arheologic cu amplasarea exactă a tuturor structurilor vizibile la suprafață.

În cursul săpăturilor a fost descoperită o cantitate semnificativă de material ceramic, piese de echipament militar, ustensile și arme de fier, bronz și os, precum și monede păstrate în totalitate în depozitele Muzeului Județean de Istorie și Artă Zalău.

Retentura castrului a fost prospectată utilizându-se metode geofizice, fiind identificată rețeaua principală de drumuri a castrului precum și existența a trei clădiri de mari dimensiuni.

Săpătura arheologică a fost realizată prin intermediul unor suprafețe, planul adâncimile și materialul arheologic fiind înregistrate cu ajutorul unei stații totale. Cercetarea a fost documentată cu planuri, profile, fotografii precum și utilizându-se fișele de înregistrare a contextelor stratigrafice după modelul MoLAS. Materialele arheologice au fost înregistrate într-o bază de date, precizându-se pe lângă descrierea lor și poziționarea exactă cu ajutorul coordonatelor geografice.

În campania viitoare, principalul obiectiv va consta în cercetarea integrală a clădirii B6 în vederea stabilirii cât mai exacte a destinației și a etapelor sale de funcționare, precum și clarificarea relațiilor cronologice și spațiale dintre aceasta și elementele de fortificație ale castrului și a celorlalte clădiri apropiate.

Având în vedere faptul că zidurile bastionului de curtină descris anterior, dar și ale clădirii B6 se păstrează în condiții bune, este de dorit consolidarea și punerea lor în circuitul muzeistic fiind situate în apropiere de porta praetoria, într-o zonă lipsită până acum de alte vestigii restaurate.

Clădirea C3

Săpăturile din vara anului 2011 întreprinse în cadrul proiectului „Mithras” 2009-2011 s-au axat pe finalizarea cercetărilor de la clădirea C3 (presupusul templu al lui Mithras) din castrul auxiliar de pe dealul Pomet. Proiectul și-a propus cercetarea clădirii pentru a clarifica funcționalitatea ei, respectiv maniera în care structura s-a integrat în ansamblul arhitectural al castrului. Cadrul financiar a fost asigurat de un program Erasmus IP sub forma unui șantier școală interdisciplinar și internațional.

În 2011 s-au finalizat casetele deschise în 2009-2010 (G1-G2, B2, C2-C3, D2-D3, E3, H3, I2) și s-au deschis două casete noi de 4 x 4 m (B3 și I3).

În urma săpăturilor s-a putut constata că podeaua clădirii era pavată cu cărămizi așezate într-un pat de opus signinum, zidurile au fost construite în tehnica opus incertum și aveau cel puțin două straturi de tencuială hidrofugă pe partea interioară. Nu s-a constatat nici o compartimentare în interiorul clădirii, dar în caseta I3 s-a descoperit o încăpere de mici dimensiuni care a fost adosată acesteia și comunica cu ea printr-un canal care a fost blocat intenționat într-o fază ulterioară. Această cameră dispunea și de un al doilea canal (probabil de evacuare a apei) către sud. În colțul sud-vestic al încăperii mari, în caseta I2, s-a constatat prezența unui tub de evacuare a apei cu reparații consecutive, care a fost folosit, probabil, după blocarea canalului inițial. În mijlocul clădirii s-au descoperit fundațiile a trei piloni centrali care aveau rolul susținerii etajului sau al acoperișului.

Pe baza unei ofrande de construcție descoperită pe latura estică a clădirii se poate spune că acesta a fost construită cel mai devreme sub domnia lui Antoninus Pius. Clădirea a funcționat probabil ca o cisternă care colecta apa de ploaie și deservea clădirile din retentura castrului. Complexul a suferit o serie de intervenții minore și o dată a fost complet reabilitat.

Mari cantități de fragmente de opus signinum, tencuială hidrofugă și material special au fost conservate, restaurate și predate Muzeului Județean de Istorie și Artă Zalău.

Săpătura a fost documentată și cu ajutorul unui laser scanner 3D și se lucrează la o reconstrucție grafică a clădirii, respectiv un concept de prezentare și valorificare a sitului.

Orașul roman:

În orașul roman au fost realizate câteva sondaje stratigrafice cu scop de verificare și pentru precizarea unor neclarități apărute în momentul redactării unui raport general cu privire la proiectul Porolissum Forum

Proiect coordonat de către regretatul Al. V. Matei în perioada 2004-2010.

Informații suplimentare online

[Raportul 4734 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
